

Political Economy

เศรษฐศาสตร์การเมือง บทที่ 7 ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกของส่วนรวม

การตัดสินใจเลือกของส่วนรวม (Public Choice)

2

- ▶ มีแนวคิดจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก เป็นแนวคิดที่เชื่อว่า **รัฐบาลหรือภาครัฐ (Public Sector)** มีหน้าที่ผลิตนโยบายออกมาตอบสนองความต้องการของประชาชน เช่น
 1. การจัดให้มีสินค้าและบริการสาธารณะต่างๆ เช่น การป้องกันประเทศ การป้องกันกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เป็นต้น
 2. การเข้าไปแทรกแซงเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของเศรษฐกิจระบบตลาด และ
 3. การกระจายรายได้จากคนรวยไปสู่คนจน
- ** นักศึกษาลองยกตัวอย่างสิ่งที่รัฐบาลทำเพื่อตอบสนองตามหลักแนวคิดนี้ ****

การตัดสินใจเลือกของส่วนรวม (Public Choice)

3

- ▶ สมมุติฐานหลักในทฤษฎีการตัดสินใจเลือกของส่วนรวม (Public Choice)
 - 1) สมมุติฐานเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนซื้อขาย (Exchange) เชื่อว่าประชาชนใช้คะแนนเสียงที่มีอยู่ซื้อสินค้าในรูปของนโยบายหรือภาวะเศรษฐกิจที่ตนต้องการจากรัฐบาลหรือพรรคฝ่ายค้าน
- ▶ การเรียกร้องให้รัฐบาลตอบสนองความต้องการด้านต่างๆ เป็นการแสดงออกถึงอุปสงค์ (Demand) ของประชาชน ขณะที่นโยบายด้านต่างๆ และสินค้าของรัฐก็คือ อุปทาน (Supply) รัฐบาลนั้นไม่ต่างอะไรกับหน่วยธุรกิจที่ผลิตสินค้าและบริการ (Public goods and services) ออกมาให้ประชาชนบริโภค

การตัดสินใจเลือกของส่วนรวม (Public Choice)

4

- 2) สมมุติฐานเกี่ยวกับปัจเจกชนในฐานะที่เป็นหน่วยพื้นฐานในการวิเคราะห์ (Methodological Individualism) เชื่อว่า พฤติกรรมของกลุ่มคนเท่ากับ พฤติกรรมของคนแต่ละคนในกลุ่มมารวมกัน ดังนั้น พฤติกรรมของรัฐบาลและประชาชนส่วนใหญ่มีลักษณะที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองเหมือนกัน
- ▶ รัฐบาล นักการเมือง ข้าราชการประจำ เป็นเพียงสถาบันที่ประกอบด้วยปัจเจกบุคคลทั้งหลายที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่ผิดแผกไปจากพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนแต่อย่างใด

การตัดสินใจเลือกของส่วนรวม (Public Choice)

5

- 3) สมมุติฐานเกี่ยวกับ การตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล เชื่อว่า มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมอย่างมีเหตุผล (rational behavior) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผล (rational choice) เพราะว่ามนุษย์สามารถลำดับความสำคัญของความต้องการของตนเองได้
- ▶ การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้ง หรือการตัดสินใจของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายนั้น ถือว่าเป็นการตัดสินใจเลือกที่มีเหตุผล โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการไว้แล้วเช่นกัน

การตัดสินใจเลือกของส่วนรวม (Public Choice)

6

- 4) สมมุติฐานเกี่ยวกับ การมุ่งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (maximization of utility) เชื่อว่า พฤติกรรมในการเลือกของมนุษย์นั้นมุ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวเอง เพราะว่า เป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์
- ▶ ดังนั้น พฤติกรรมทางการเมืองต่างๆ ของรัฐบาลและประชาชนก็มุ่งเน้นแสวงหาผลประโยชน์สูงสุดให้แก่ตนเองเช่นเดียวกัน

การตัดสินใจเลือกของส่วนรวม (Public Choice)

7

ตัวแบบทฤษฎี

1. **ตัวแบบทฤษฎีวัฏจักรธุรกิจการเมือง (Political Business Cycle)** เป็นตัวแบบที่มุ่งอธิบายบทบาทและนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลจากความสัมพันธ์ระหว่างวัฏจักรการเลือกตั้ง (election cycle) กับวัฏจักรธุรกิจหรือเศรษฐกิจ (business or economic cycle)
- ▶ ในประเทศประชาธิปไตยทั้งหลาย **กิจกรรมทางการเมืองจะคึกคักในช่วงเลือกตั้ง** ในช่วงที่วัฏจักรการเมืองการเลือกตั้งจะครบวงจร **นักการเมืองทั้งฝ่ายค้านและรัฐบาลจะใช้วิธีต่างๆ สร้างคะแนนนิยม เพื่อให้ประชาชนเลือกฝ่ายตนเองเข้าไปเป็นรัฐบาล**

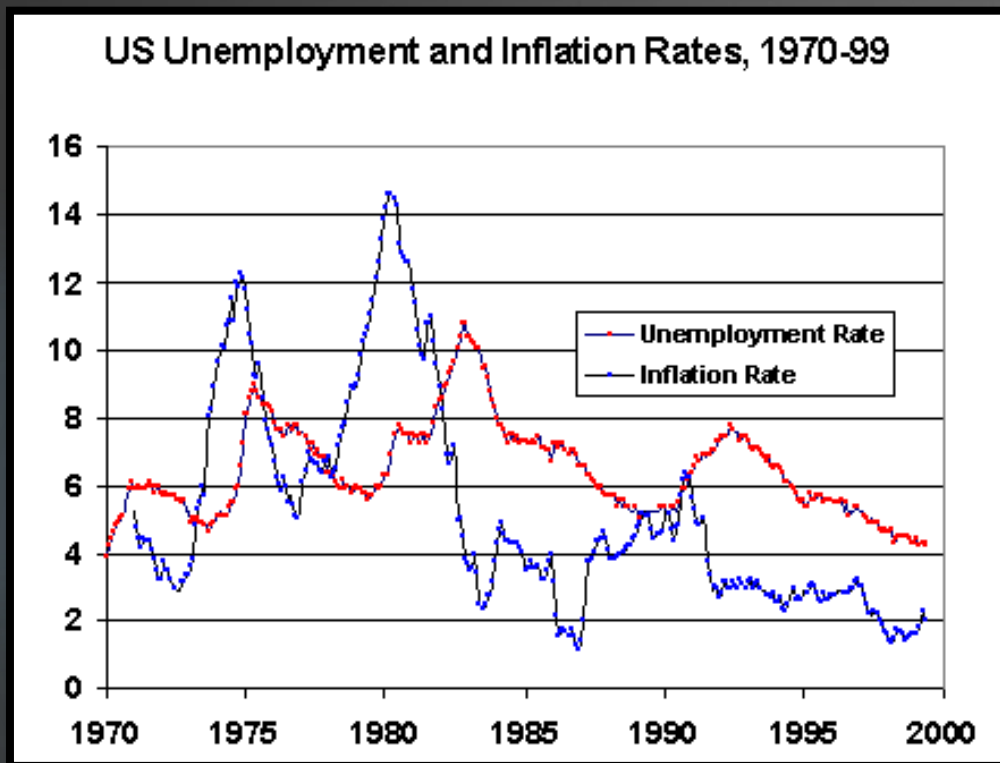
ตัวแบบทฤษฎีวัฏจักรธุรกิจการเมือง

8

- ▶ อย่างไรก็ตาม **ฝ่ายรัฐบาลควบคุมกลไกและเครื่องมือด้านต่างๆ ของรัฐอยู่** จึงมีฐานะที่
ได้เปรียบ โดยสามารถใช้มาตรการด้านการคลัง เช่น การใช้จ่ายเงิน การลดภาษีอากร
เพื่อเรียกคะแนนนิยม
- ▶ ส่วนด้านวัฏจักรธุรกิจนั้น จะมีการขยายตัวและหดตัวทางเศรษฐกิจขึ้นลงอยู่เป็นช่วงๆ
โดยเฉพาะ **การว่างงานและสภาพเงินเฟ้อ** ยิ่งถ้าเกิดขึ้นทุก 4-5 ปีในช่วงใกล้เลือกตั้ง
อาจจะกล่าวได้ว่า เกิดจากการกระทำของรัฐบาลที่อาศัยเครื่องมือและนโยบายทาง
เศรษฐกิจหาเสียงสนับสนุนและคะแนนนิยมจากประชาชนเพื่อหวังชัยชนะในการเลือกตั้ง
นั่นเอง

ตัวแบบทฤษฎีวัฏจักรธุรกิจการเมือง

9

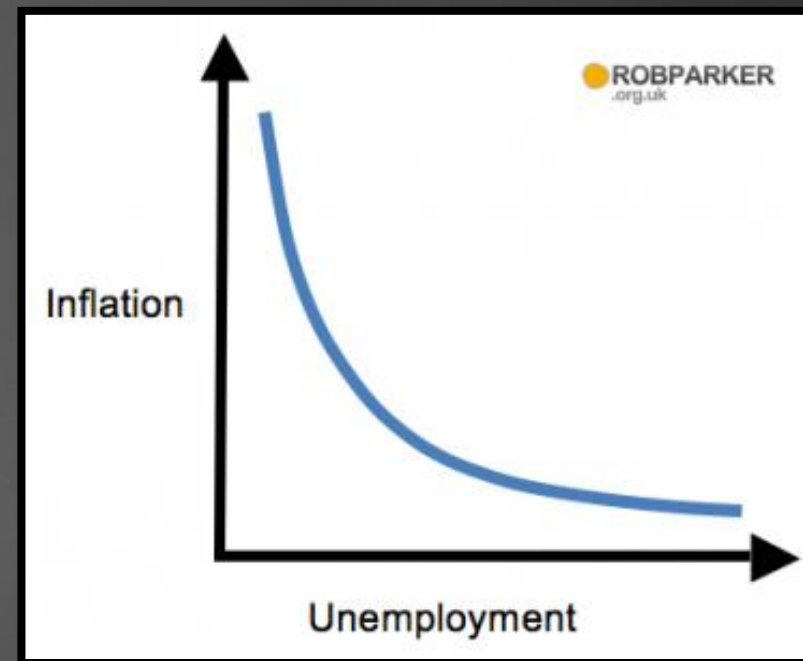

- 1) รัฐบาลจะพยายามเอาชนะการเลือกตั้ง โดยการพยายามหาทางทำให้ให้คะแนนเสียงสูงสุด
- 2) สถานะทางเศรษฐกิจแบบใดที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งปรารถนา จะสะท้อนให้เห็นในรูปแบบของพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง
- 3) รัฐบาลนั้นสามารถใช้วิธีการปรับภาวะเศรษฐกิจให้เป็นประโยชน์ต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นเสียงข้างมากอีกครั้งหนึ่ง

ตัวแบบทฤษฎีวัฏจักรธุรกิจการเมือง

10

- ▶ ตัวแบบนี้มีสาระสำคัญว่า รัฐบาลจะใช้เครื่องมือและนโยบายทางเศรษฐกิจต่างๆ ลดอัตราการว่างงานลงในช่วงใกล้เลือกตั้ง เพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุด (maximization of votes) แต่การกระทำเช่นนี้ ในเวลาเดียวกันก็จะทำให้อัตราเงินเฟ้อสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะรัฐบาลใช้จ่ายเงินมากขึ้น เพื่อลดการว่างงานตามนโยบายของเคนส์ ซึ่งจะทำให้ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจมีมากจนเกิดเงินเฟ้อ

ตัวแบบทฤษฎีวัฏจักรธุรกิจการเมือง

11

- ▶ อย่างไรก็ตาม สภาพเงินเพื่อจะลดลงภายหลังการเลือกตั้ง เนื่องจากรัฐบาลจะหาทางควบคุมเงินเพื่อ เพื่อสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ แต่ก็จะทำให้อัตราว่างงานเพิ่มกลับขึ้นมาอีก เพราะรัฐบาลอาจจะลดค่าใช้จ่ายในการจ้างงานลงไป
- ▶ ทั้งนี้ การกระทำแบบนี้เกิดขึ้นได้ เนื่องจากโดยทั่วไปประชาชนจะชอบภาวะการจ้างงานสูงและเงินเฟ้อต่ำ อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า ประชาชนไม่มีความรู้ถึงความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนทดแทนกันระหว่างภาวะเงินเฟ้อกับภาวะการจ้างงาน อีกทั้งประชาชนไม่ได้เป็นผู้มองการณ์ไกล และไม่ได้มีข่าวสารที่สมบูรณ์ที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของรัฐบาล

ตัวแบบเศรษฐกิจการเมือง

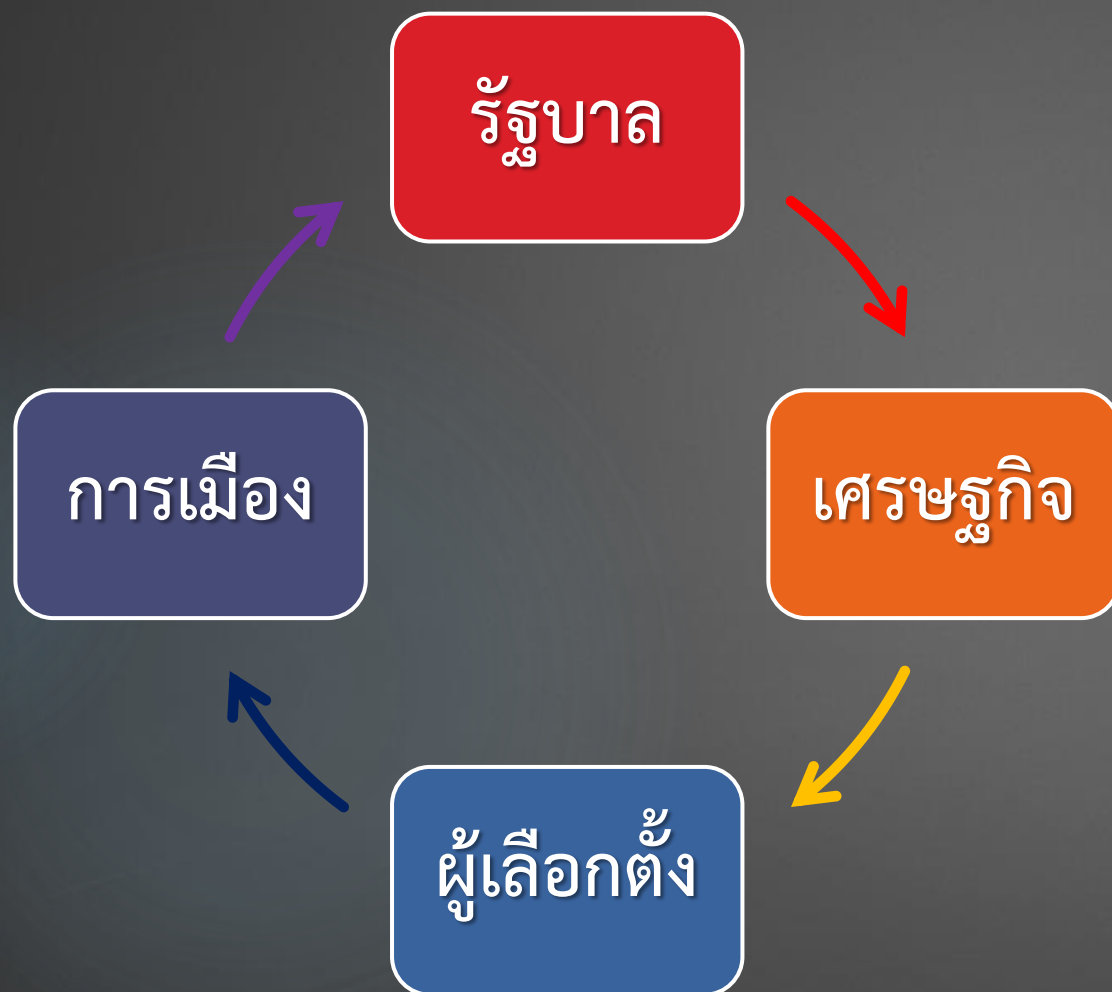
12

2. ตัวแบบเศรษฐกิจการเมือง (Bruno Frey) พัฒนามาจากตัวแบบทฤษฎีวัฏจักรธุรกิจการเมือง โดยมีสมมุติฐานเบื้องต้นอยู่ว่า *ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะตัดสินใจเลือกพรรครัฐบาลหรือไม่ ภายหลังจากที่ได้ประเมินผลงานทางเศรษฐกิจของรัฐบาล*
 - ▶ ในทางกลับกัน ฝ่ายรัฐบาลก็พยายามถ่ายเทนโยบายของรัฐไปในทางที่เอื้ออำนวยให้ตนเองได้อยู่ในอำนาจต่อไปและเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดฝ่ายตน
 - ▶ แนวคิดนี้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ประการ คือ *ฟังก์ชันคะแนนนิยมของรัฐบาล (popularity function)* และ *ฟังก์ชันนโยบายของรัฐบาล (policy function)*

- ▶ ฟังก์ชันคะแนนนิยมของรัฐบาล – บางที่เรียกว่า ฟังก์ชันการประเมินผลงานของรัฐบาล (evaluation function) มีสมมุติฐานว่า ระดับคะแนนนิยมของรัฐบาลถูกกำหนดโดย ภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญ 3 ประการคือ อัตราการว่างงาน อัตราเงินเฟ้อ และอัตราการเติบโตของรายได้ต่อหัวของประชาชน กล่าวคือ เมื่ออัตราการว่างงานและราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น ประชาชนก็จะมองว่ารัฐบาลไร้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และจะนิยมหรือสนับสนุนพรรคการเมืองน้อยลง
- ▶ ฟังก์ชันนโยบายของรัฐบาล – เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ฟังก์ชันปฏิกิริยาโต้ตอบของรัฐบาล (reaction function) ฟังก์ชันนี้ พยายามอธิบายถึงปฏิกิริยาของรัฐบาลที่มีต่อคะแนนนิยม

ตัวแบบเศรษฐกิจการเมือง

14

▶ ปฏิบัติการดังกล่าวจะแสดงออกในรูปของนโยบายการใช้จ่ายเงินของรัฐ ซึ่งถูกกำหนดโดยตัวแปรดังนี้

1. **อุดมการณ์ทางเศรษฐกิจของรัฐบาล** ในกรณีที่ระดับ**คะแนนนิยมของรัฐบาลยังสูงอยู่** (popularity surplus) นั่นคือรัฐบาลมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายเงินของรัฐไปในทางที่สอดคล้องกับ**อุดมการณ์ของพรรค**

ตัวแบบเศรษฐกิจการเมือง

15

2. ความพยายามของฝ่ายรัฐบาลที่จะเอาชนะการเลือกตั้งที่จะมาถึง ในกรณีที่ระดับ**คะแนนนิยมของรัฐบาลต่ำกว่าปกติ (popularity deficit)** โดยลดต่ำมากจนรัฐบาลกลัวว่าจะแพ้การเลือกตั้ง รัฐบาลจะหันไปใช้จ่ายเงินเพื่อหาคะแนนนิยมมากกว่าที่จะใช้เพื่อสอดคล้องกับอุดมการณ์ของพรรค
3. ข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจของรัฐ เช่น ปัญหาปริมาณขาดดุล ปัญหาดุลการชำระเงิน ปัญหาเงินเฟ้อ
4. ข้อจำกัดด้านการบริหาร รัฐบาลไม่สามารถใช้จ่ายได้อย่างเสรี เพราะขัดต่อข้อระเบียบ กฎเกณฑ์ในการบริหาร กฎหมายต่างๆ ที่มีอยู่ เป็นต้น